

Janina Skotnicka

Muzyka ludowa

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 26, 434-435

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JANINA SKOTNICKA

MUZYKA LUDOWA

Il.1, *Muzyka ludowa*, 1964.

Józef Franusiak (1914-1981) wieś Koniemłoty

Muzyka ludowa, 1964

Sygn. l.d.r: *Fr. Józ.* – wykonana odręcznie czarnym tuszem

W zbiorach od 1965 roku

Akwarela

Wymiary 22,5 x 32 cm

MNKi/E/1622

Akwarela przedstawia wiejską kapelę z Borowic, którą Józef Franusiak widział jako dziesięcioletni chłopiec. Oglądając scenę zapamiętał, a po wielu latach postanowił ją namalować. Obraz zakomponował w poziomie: na drodze, na pierwszym planie, umieścił paradnie pomalowany wóz zaprzężony w parę koni, a na nim grupkę mężczyzn – ośmiu muzykantów i woźnicę. Muzykanci ubrani są „po krakowsku” – strój obowiązujący w regionie, z którego autor się wywodził: niebieskie i siwe sukmany; jeden z nich w żółtej. Według relacji Franusiaka

kremowe sukmany ubierali tylko bogaci gospodarze, biedniejsi nosili siwe bądź bure. Na głowach wszystkich grajków charakterystyczne czerwone rogatywki z pękami pawich piór.

Scena przedstawiona jest w ruchu: konie jadą poganiane przez woźnicę, muzykanci grają, w typowym dla okolicy składzie instrumentów. Z lewej i prawej strony akwareli kompozycję zamykają, umieszczone symetrycznie, duże liściaste drzewa. Podobne drzewo namalował Franusiak w tle, pośrodku sceny. Wolną przestrzeń między nimi wypełnił dekoracyjnie zielonym listowiem. Rysunek postaci, zwierząt, szczegóły budowy wozu podkreślił artysta grubą kreską czarnego konturu wykonanego tuszem. Drzewa i liście, stanowiące tło kompozycji, obwiodł mocniejszą w tonacji linią akwareli. Cała kompozycja zamknięta jest ramką pomalowaną w barwne wzory geometryczne: brunatne i żółte trapezy, z rzędem czarnych punktów pośrodku – w sposób sugerujący głębię oprawy.

Józef Franusiak znany jest głównie jako malarz akwarelista, chociaż zajmował się także rzeźbą. Malował od 1957 roku zaczynając od kopiowania kolorowych ilustracji zamieszczanych w czasopismach. Trzy lata później realizował już własne tematy. Ilustrował i dokumentował architekturę rodzinnej wsi Strzelce, tam się urodził i wychowywał, oraz pobliskie Koniemłoty, gdzie spędził resztę swojego życia. Z upodobaniem malował krajobrazy. Inspiracji do swoich prac nie musiał poszukiwać, czerpał ją z najbliższego otoczenia. Malował dom, zagrodę, okolice oraz sceny rodzajowe z życia wsi; pracę na roli i w obejściu, rodzime zwyczaje i obrzędy. Malował także Madonny z Dzieciątkiem nawiązując do popularnych oleodruków i ludowej tradycji religijnej.

Od 1960 roku cały wolny czas przeznaczzał na malowanie. Obarczony gospodarką miał go niewiele, zatem do swej pasji zasiadał zwykle wieczorami, późną jesienią i zimą.

Wykonywał wyłącznie akwarele posługując się farbami szkolnymi – na papierze rysunkowym z bloków szkolnych, sporadycznie też na kartonie z bloku technicznego i tekturze. Malowanie poprzedzał ołówkowym rysunkiem, znacząc szczegóły obrazu. Kontury przedmiotów i architektury, wypełnione uprzednio kolorem, obwodził najczęściej czarnym tuszem lub grubą kreską akwareli. Lubił barwy ciepłe, spokojne: zieleni, błękit, czerwień, żółć i brąz, toteż jego malarstwo jest optymistyczne. Żywy, mocny kontur, jak powiadał, podkreślał kształt przedmiotów i rzeczy istotnych dla przedstawianych treści. Tło oraz krajobraz zawsze traktował malarsko operując swobodnie kolorem i jego nasyceniem, w zależności od ukazywanej pory dnia i roku. Malował z pamięci starając się wiernie oddać rzeczywistość, którą zawsze bacznie obserwował. Poproszony o opis ubiorów ludowych w swojej okolicy, namalował wiejską kapelę z pobliskich Borowic oglądaną przed czterdziestu laty.

Janina Skotnicka